

Praha 6.6. 2008

Posudek na bakalářskou práci Petra Šnokhouse:

Strach ze ztráty maskulinity u českých mužů

Hodnocení: 32 kreditů

Komentář:

Práce Petra Šnokhouse vychází ze studia maskulinit, tzv. „kritických mužských studií“ a zaměřuje se na studium maskulinity jako socio-kulturně utvářeného fenoménu. Bližší zaměření práce si Petr Šnokhaus zvolil „krizí“ maskulinity (k tomuto viz níže) Svým tématem a oblastí zájmu je práce Petra Šnokhousea spíše výjimečná a je nutno ocenit zájem o obor, který je stále nedostatečně reflektován – zvláště produktivní je toto v českém prostředí, kdy genderová studia v obecném povědomí splývají se studií „ženskými“ a gender tedy není pojímán jako obecná analytická kategorie.

Předkládané práce je klasicky strukturovaná do teoretické a empirické části. Přičemž úvodní pasáž představující teoretická východiska práce je velmi fundovaná a dokládá dlouhodobější záběr do tematiky.

Metodologie:

V empirické části Petr Šnokhaus zvolil metodu rozhovorů, na které uplatňuje interpretaci zakotvené teorie. K této části bych vznesla následující otázky, resp. námítky:

Zakotvená teorie je interpretační metoda silně nasměrovaná „induktivním“ směrem, proto se vyhýbá formulování výchozích hypotéz (nikoliv tak již otázek), přesto diplomant již od samotného úvodu pracuje s velmi silnou tezí o probíhající „krizi maskulinity“ (tato teze je formulována již v úvodu, str. 3, a strukturuje i celou teoretickou diskuzi o sociálním strukturování maskulinit/y, na str. 32-33 mluví o „ústřední hypotéze práce“. Na str. 33 používá i termín „dotazník“, který považuji v kontextu deklarovaného metodického přístupu za nevhodný. Toto vše je v rozporu s tím, jak si na str. 34 definuje přístup zakotvené teorie „neopírá se o předem formulované hypotézy, ale zakládá se na zkoumání daného jevu – zakotvená teorie tak vychází ze zkoumaného jevu a sebraných dat.“ (zde autor cituje Silverman 2005: 74-75 a odvolává se i na klasickou práci Strausse a Corbin, 1999)

Nicméně posléze sám autor podotýká, že se pouze „nechal inspirovat zakotvenou teorií, kdž jsem se ovšem vzhledem k rozsahu práce omezil pouze na první fázi analýzy.“ (35)

Zároveň podíváme-li se na přepis rozhovoru, domnívám se, že diplomat – právě ve vztahu k tezi o krizi identity – pokládá návodné otázky a, podle mého názoru, představu nutně negativního vývoje mužské subjektivity v důsledku chybějících mužských vzorů respondentům jaksi „vnucuje“. Např. rozhovor s respondentem č. 1: sled otázek „Potřebuje podle tebe chlapec v dětství konkrétní mužský vzor?“, „A co by se, podle tebe stalo, kdyby ho neměl?“...A když by ho neměl, mělo by to třeba nějaký negativní důsledek?“ atd. Podobné otázky se vyskytují i v dalších rozhovorech – zde se diplomant podle mého názoru dopouští návodného vedení rozhovoru a respondentům v zásadě podsouvá klasickou psychologizující tezi o nutně negativních důsledcích absence figury otce, či silného mužského vzoru. V rozporu se svým tvrzením o „induktivnosti“ a zakotvenosti svého interpretativního přístupu pracuje s již hotovou tezí, jejíž potvrzení potom v rozhovorech hledá. Na rozdíl od této teze se mi zdají samotné výpovědi mnohem flexibilnější a různorodější.

Kritická diskuze

Krise maskulinity definována jako něco nevyhnutelného, neměnného a tak se vlastně diplomant uzavírá

do pomyslného argumentačního kruhu, protože to, co pro něj ponejprv představovalo sociální a proměnlivý konstrukt se mu v průběhu práce stává nově esencionalizovaným prvkem genderové (zde maskulinní) identity.

Např. na str. 32, tedy ještě před samotnou analýzou dat !!!, autor práce říká: „Výzkumný vzorek tvoří 7 respondentů...mezi 20 až 30 lety...přičemž socializace stále ještě probíhá...*Je tedy zřejmé, že strach ze ztráty maskulinity* ...budou v různých fázích života vykazovat různou míru i specifika....“ – tato pasáž dokumentuje podle mého názoru onu slepou uličku, do které zde hrozí zaběhnout:

Uvažujeme sice o sociální proměnlivosti fenoménu (bude se lišit v závislosti na věku apod.), nicméně jeho existenci nezpochybňujeme, bereme jako danost, stává se nám tak jakousi novou „přirozeností“.

Nebylo by lépe práci posunout k otázkám, které se pokusí zjistit, jestli a jak dotazovaní muži opravdu něco jako „krize maskulinity“ prožívají? Jak ji sami definují? Apod.

Formální podoba:

Práce je psána kultivovaným jazykem, bez gramatických či stylistických chyb. Citace a parafráze jsou pečlivé a konzistentní. Snad maličkost – u vlastních překladů je územ tuto skutečnost uvádět a zároveň není nutné v poznámkách citovat originál.

Kromě „povinné“ přílohy výzkumných otázek diplomant také přikládá kompletní přepis rozhovorů, což umožňuje konfrontovat některé interpretace se samotným materiálem.